

והשיב לו רב נחמן: בעלי מומין לא מיחלפי. אין אדם מחליפם בתמימים, ואין הוא טועה בהם להקריבם, ואם עשה כן אינו נחשב טועה בדבר מצוה.

אבל הני, חולין ששחטם לשם פסח, מיחלפי בקדשים, והוא יכול לטעות בהם, ולכן הוי טועה בדבר מצוה, ופטור.

אמר ליה רבא: וכי טעמא דרבי מאיר הפוטר או מחייב הוא משום איחלופי ולא איחלופי?

והאמר רב ביבי אמר רבי אלעזר: פוטר היה רבי מאיר אפילו עגל של זבחי שלמים ששחטו לשום הפסח!

אלמא, טעמא דרבי מאיר משום דטריד להקריב קרבן, ולא משום איחלופי.

ואם כן, כיון שאינו טרוד בהקרבת חולין מדוע פוטר רבי מאיר?

אמר ליה רב נחמן: גם "טריד" וגם "מיחלף", שניהם הם סיבות לפטור.

ולכן, טריד אף על גב דלא מחלף, או מחלף אף על גב דלא טריד, פטור.

לאפוקי בעלי מומין, דלא איחלפי מחלף ולא מטריד טריד, ולכן הוא חייב בשוחט בעלי מומין לשם פסח.

יתיב רבי זירא ורבי שמואל בר רב יצחק אקילעא, בפתח [כעין "בית שער"] דרב שמואל בר רב יצחק.

ויתבי וקא אמרי: אמר רבי שמעון בן לקיש:

אם נתחלף לו שפוד של בשר נותר [שחייבים כרת על אכילתו במזיד] בשפוד של צלי בשר קודש כשר [שמצוה לאוכלו, מדין אכילת קדשים], ואכלו לבשר הנותר בטעות במקום בשר הצלי — חייב, שעל אף שטעה בדבר מצוה, בכל זאת, הרי לא עשה מצוה, וחייב עליו קרבן חטאת.

ואילו רבי יוחנן אמר: היתה אשתו נדה [ולא היתה מצוה בבעילתה משום שהיתה מעוברת כפי שיבואר], ובעל אותה מבלי שידע שהיא נדה, הרי הוא חייב קרבן חטאת.

אך אם מת אחיו ונפלה לפניו אשתו ליבוס, והיתה יבמתו נדה, ובעל אותה בהיותה נדה, הרי הוא פטור מחטאת, לפי שטעה בדבר מצות יבוס, ועשה בביאתו מצות יבוס.

ומבאר הגמרא, האם רבי יוחנן בא לחלוק על ריש לקיש, או להוסיף על דבריו.

איכא דאמרי, בא רבי יוחנן להוסיף על דברי ריש לקיש, ולומר:

אם כאשר בא על אשתו נדה בהיותה מעוברת, שיש בביאתו קצת מצוה של שמחת אשתו, הרי הוא חייב קרבן חטאת ואינו פטור מצד טועה בדבר מצוה — כל שכן בהחיא שהתחלף לו בשר נותר בבשר צלי, ולא קיים כל מצוה באכילת הנותר, דמחייב. כיון דלא עשה אפילו שמץ של מצוה באכילת הנותר.

אך אית דאמרי שרבי יוחנן חולק על ריש לקיש, וסובר שבהחיא שהתחלף לו בשר נותר בבשר צלי ואכלו פטור.

ומבאר הגמרא: מאי טעמא חולק רבי יוחנן